

V Praze dne 22. 10. 1985

Vážený pane redaktore,

zcela náhodou jsem se doslechla o velmi záslužném impozantním slovníkovém projektu, který připravujete a který má být věnován významným dílům světového písemnictví všech dob. Jaké však bylo moje zklamání, když jsem díky jednomu ze svých důvěrných přátel /jde o jednoho z vašich spolupracovníků, kterého nechci z pochopitelných důvodů jmenovat/ mohla nahlédnout do hesláře Vámi redigovaného lexikonu a zjistila jsem, že se mezi vybranými autory nevyskytuje jedna z nejproslulejších světových romanciérek, a to sice Hedwiga Courths-Mahlerová /nar. 18. 2. 1867 v Nebře, zemřela 26. 11. 1950 v Rottach Egernu/. Neobyčejně rozsáhlé a obsažné dílo této umělkyně čítá více než 200 svazků o celkovém nákladu 27 miliónů výtisků /poznáme je bezpečně podle červené obálky/, jež těšily a zušlechťovaly srdce i mysl tisíců žen na celém světě. V našem rodném jazyce je nám dostupno pouze 50 románových děl /ignorance projevovaná vůči Mahlerové ze strany našich nakladatelství je přímo trestuhodná/, avšak každé z nich lze považovat za klenot ducha a ozdobu knihovny. Pro účel heslového zpracování by mohl být zvolen jakýkoliv titul, neboť autorčino mistrovství se projevuje i v tom, že si její sloh udržuje zcela konstantní /tu nejvyšší/ úroveň a jeho osobitost jest zcela výlučně ustálena. Tvorba Hedwigy Mahlerové jest jednotna i v tom, s jakou rovnoměrností je v jejích prózách

odměřována míra ušlechtilého a nečistého. Jen málo děl světového písemnictví poskytlo ženské duši tolik vznětu a vzletu a jen málo autorů zachytilo s takovou encyklopedickou velkorysostí existenciální problematiku života. K tomuto poznání nás navádějí již samotné tituly: Starostovic Mařenka, Krásná miss Lilian, Hrdá Ruth, Bratrova žena, Osudný dopis, Slečna sekretářka, Drama na Glosově, Tvým je srdce mé, Za štěstím, Svatyně srdce, Láska trny rodí, Já chci!, Krásná neznámá, Jiřinčin omyl, Žena - mé štěstí, Dcera krásné Španělky aj. Pro jasnější ozřejmění autorčiny dovednosti snouti příkladné, životné i hluboké děje, hlavně však děje vysokého mravního ethosu, přikládám obsahovou trest jednoho z pozoruhodných děl Hedwigy Courths-Mahlerové, a to románu A NEMILOVALI SE ...

Vrchní stavební rada Materna se dopustil v mládí těžké viny, když si po smrti svého kolegy a přítele přivlastnil jeho vynález, na jehož základě se proslavil, získal jmění i vážné postavení /"Od té hodiny měl jeho vnější život jen úspěch, ale ztratil přitom svůj vnitřní klid a mír"/. Aby alespoň částečně odčinil svůj prohřešek věnoval velkou péči vdově Ilse Rodenové a její dceři, což si jeho žena Malvína vyložila jako poměr milostný. Toto nedorozumění, jež ochladilo manželské vztahy Maternových, vyjde najevo po smrti Illy Rodenové, kdy Rudolf Materna žádá choť, aby přijala pod střechu jejich vily osiřelou Helenku. Paní Malvína, uvyklá po léta sebeovládání, se i tentokrát podrobí. Její chladné přijetí, které dívku málem vypudí, se však pozvolna mění v

náklonnost, zvláště když se Helence podaří nenápadnými poznámkami přesvědčit zatrpklou paní o manželově lásce k ní. Rudolf Materna pochopí, že se pro vnější lesk vzdal něčeho mnohem drahocennějšího, chtěl by být opět chudý, ale to už jaksi nejde.

Citelný neklid vnese do Helenčina srdce návrat syna Maternových Jana, též architekta, z ciziny. Záhy však zjistí, že jeho láska je pro ni nedostupná, neboť "jemná, tichá spanilost a prostá povaha" nemohou upoutat muže, který poznal nejkrásnější ženy všech zemí a navíc pouta lásky odmítá. Na večírku, pořádaném ve vile vrchního stavebního rady, navíc Helenka tajně /pro svůj smutek se tance ještě nemůže účastnit/ spatří, jak se Jan dvoří krásné paní Sibyle Jansenové a s bolestí v srdci se definitivně vzdává své lásky. Tak jako rodiče i Jan si posléze oblíbí nenáročnou skromnost, snaživost a tichou veselost Helenčinu, ale chová k ní stále pouze bratrské city. Dráždí ho, že je dívka v jeho přítomnosti zamklá a nesvá. Když se manželé Maternovi odeberou na dlouhou cestu do ciziny, aby se tam oddávali své znovunalezené lásce, obírá se osamocená Helenka /Jan se z mravnostních důvodů přestěhoval k příteli, též architektovi/ vzpomínkami na matčiny předsmrtné chvíle, kdy jí vložila do mysli tajemství zločinu Rudolfa Materny a do rukou důkazy v podobě ofotografovaných nákre- sů. Avšak tak jako matka ani ona necítí v srdci zášť, ale vděk, a chce chránit čest rodiny vrchního stavebního rady před zneuctěním. Jako smršť zasáhne idylu Maternovy vily dvojí smrt - paní Malvína si z cesty nepřiváží jen krásné

dojmy, ale též zákeřnou nemoc. V době, kdy se její život uzavírá, zřítí se v rozestavěném domě na hlavu jejího muže kus železa. Jen jedinkrát procitně Rudolf Materna z bezvědomí, aby požádal Helenku za odpuštění a syna o její zapotření. V těžkých dobách se k Helence vetře podezřelý muž, který vlastní část důkazu o zločinu jejího pěstouna a chce ho výhodně zpeněžit. Aby zachránila Jana před zneuctěním, věnuje mu dívka všechno své dědictví, a i po té, co se stane jeho ženou, chrání před ním své tajemství. Neboť co pro ni znamená finanční ztráta proti vědomí, že je ženou nemilovanou, která byla požádána o ruku jen na základě vůle umírajícího otce. Konec odhalí jak nestydatého vyděrače, tak Helenčin omyl, neboť již dlouhý čas byla předmětem trýznivé, protože neopětované, touhy svého manžela.

Ačkoliv jsem přesvědčena o tom, že již sama výše uvedená obsahová trestř románu A NEMILOVALI SE ... je dostatečně výmluvná a přesvědčuje o nezbytnosti zařazení Hedwigy Courths-Mahlerové mezi autory světového významu, připojuji ještě několik ukázek svědčících o její slohové a výrazové síle.

Zvláštního ocenění si zaslouží zpodobování dějů nitra na tváři i těle jednajících postav. Jakými významy je zatížen například pouhý pohled očí:

"Její oči na něho zasvítily."

"Patřila plna bolesti na jeho skloněnou hlavu."

"A vřelým pohledem obdivu patřil do její tváře."

"Pohlížela naň velkýma, třpytícíma se očima a tulila se k němu."

"Paní Malvína zavřela na chvíli oči a stiskla zuby."

"Oči Rudolfa Materny zazářily nadzemským leskem."

"A v jejích očích spočívalo celé utrpení její lásky."

Je podivuhodné, kolika výrazovými prostředky a s jakou úsporností zaznamenává Mahlerová jemné předivo citů a méně jemné předivo vášní:

"Seděl v tomto okamžiku jako ochromen. Skoro tělesně cítil sršící vášně její bytosti a stoupala mu do hlavy jako opojení."

"Již otvírala ústa, aby mu odepřela. Ale v témže okamžiku prochvěla jí myšlenka, která zadržela slůvko záporu na rtech."

"Jako ve snu na něho otevřela oči. A potom přemožena náhle stoupající blažeností, skoro bez sebe mu klesla do náručí."

"Vším uměním koketerie vytáhla proti němu do pole, a třebaže už jeho srdce pro ni tak vroucně nebilo, přece jen se - aniž tomu vlastně chtěl - stále více zapléтал v dosti vážný flirt s krásnou ženou."

Výrazně sémantizováno bývá u Mahlerové též zbarvení obličeje:

"Malvínin obličej se pokryl temným žárem."

"Bledý a rozechvěn sklonil se Rudolf Materna k žehnající ruce."

Zcela jedinečné a neopakovatelné je sošné gesto románů Hedwigy Mahlerové:

"A pohrobil svůj obličej do srsti na tom místě, kde jindy asi spočívala její hlava."

"Sepjal jako v nervózním podráždění ruce ve výši čela a

jeho tvář se zachvěla hořepným rozčilením."

"Matným pohybem pozvedla Malvína ruku."

"Její postava se vztyčila a oči její bloudily kolem..."

"Ctižádostivý muž klopýtl ve své horoucí touze dostati se vpřed."

"A tu se nemocná s obličejem bledým jako vosk vzpřímila a vztáhla jako v nekonečné touze svou paži ----"

"Tu se Helenka vztyčila a vztáhla plna děsu ruce jako na obranu."

- a tak podobně.

Vážený pane redaktore, dovoluji mně závěrem této přímluvy za autorku nejen mého srdce, ale srdce tisíců žen toužících po zdokonalení, jež může dáti jenom ušlechtilé umělecké dílo, abych zadoufala, že učiníte vše pro její dodatečné včlenění do Vašeho lexikonu a že jí v něm poskytnete to nejčestnější místo.

S úctou Vaše tak dobře známá a přeci
utajená obdivovatelka M M